

Atria Hyvät Tuotantotavat - Nauta

Tarkoitus ja sovellusala

Tämä dokumentti täydentää Atria konsernin Eläinten hyvinvointipolitiikassa kuvattuja periaatteita Atria Suomi Oy:n nautaketjun osalta. Dokumentti on Atrian asiakkaille suunnattu tiivistelmä Atrian nautaketjussa noudatettavista ja todennettavista tuotantoeläinten hyvistä tuotantotavoista.

Atria Nauta on alkutuotannon asiantuntijapalveluja tarjoava hankintayhtiö, joka vastaa Atria Suomen nautanlihan hankinnasta ja tuotantoketjun kehittämisestä yhteistyössä tuottajien kanssa.

Viitteet

Atria Nauta tuotantotapaohjeet

Teurastamon toimintaohjeisto, Kauhajoki ja Jyväskylä

Hyväksyntä:

Atria Nauta eläinlääkäri Tuomas Herva on hyväksynyt tämän dokumentin ja vastaavuuden voimassa olevaan toimintamalliin. Kuvaus katselmoidaan kolmen vuoden välein ja/tai päivitetään toimintamallin merkittävien muutosten yhteydessä.

Kohdeyleisö: Julkinen, asiakkaat

Hyväksytty: 4.1.2019

Katselmoitu: 2.10.2023



	TOIMINTO	KUVAUS
1.	TEURAIKEN ALKUPERÄ JA JÄLJITETTÄVYYS	
1.1	Lihanhankintaperiaatteet	Atrian naudanlihanhankinta perustuu sopimustuotantomalliin. Sopimustuottajat ovat sitoutuneet noudattamaan Atria Nauta-palvelun sopimustuotanto-ohjeita. Sopimustuottaminen takaa täyden jäljitettävyyden ja mahdollistaa eläinten hyvinvoinnin seurannan sekä kehittämisen yhteistyössä tuottajien kanssa.
1.2	Jäljitettävyys	Kaikki Atrian teurastamolle saapuvat naudat voidaan jäljittää yksilöllisten tunnistetietojen avulla syntymätilalle asti. Valmiiden tuotteiden jäljitettävyys perustuu jokaisen tuotteen päällä oleviin päiväysmerkintöihin, joiden perusteella tuote voidaan jäljittää prosessitietoihin. Atrialla on myös naudanlihatuotteita, joissa tilakohtainen jäljitettävyys kulkee koko prosessin läpi valmiiseen pakkaukseen asti. Naudan yksilötunniste kulkee teurastamon tietojärjestelmällä aina teurastamosta leikkaamoon ja pakkaamoon asti taaten oikean tilatiedon pakkaukseen.
2.	ALKUTUOTANTOTILAN TOIMINTA	
2.1	Nautojen tunnistaminen	Naudat on merkitty yksilötunnisteen sisältävällä Ruokaviraston hyväksymillä korvamerkeillä. Teurastamo ottaa vastaan ainoastaan tunnistettuja rekisterissä olevia eläimiä.
2.2	Rotu	Nauta: Ayshire, holstein, suomenkarja, limousin, charolais, aberdeen angus, blonde d'aquitane, hereford, simmental, sekä muut nautarekisterin mukaiset rodut ja niiden risteytykset. Belgiansininen ja ko. rodun risteytykset kielletty.
2.3a	Tuotantotapa, maitorotuiset naudat	Noiin 80 % Atrian naudanlihasta tulee maitoketjusta - sonneista ja hiehoista, joita ei tarvita maidontuotantoon, ja maidontuotantoketjusta poistuvista lehmistä. Runsaat kaksi kolmannelle vasikoista siirretään maitotiloilta vasikkakasvattamoihin ja vajaa kolmannes suoraan loppukasvattamoihin 2-3 viikon kuluttua syntymästä. Vasikat kasvatetaan ryhmäkarsinoissa. Vasikat siirretään vasikkakasvattamoista loppukasvattamoihin noin puolivuotiaina. Naudanlihakasvattamoista naudat lähetetään teurastamoon 1½-2 vuoden ikäisinä.
2.3b	Tuotantotapa, pihvikarja	Pihvilihantuotanto perustuu emolehmiin. Emolehmiä poikivat kerran vuodessa ja imettävät vasikoitaan 4-7 kuukautta vanhoiksi. Suurin osa tiloista ajoittaa imetyskauden laidunkaudelle. Laidunkausi kestää nurmen kasvurytmin mukaisesti kevästä syksyyn. Laidunryhmät muodostetaan yhden tai useamman siitossonnin astutusryhmiksi.
2.3c	Tuotantotapa, vieroitus	Pihvirotuiset vasikat: Vieroitus emästä noin 5-6 kk vanhana. Maitorotuiset vasikat: Maidontuotantotiloilla vasikat vieroitetaan emästään tavallisesti muutaman päivän ikäisinä. Vasikoiden vierohoito maitotiloilla on yleistynyt viimevu-



TOIMINTO	Kuvaus
	sien aikana. Lihateollisuus ei voi vaikuttaa vieroitusikään maidontuotantoketjussa. Suuri osa pihvivasikoista myydään loppukasvatukseen n. puolen vuoden iässä.
2.4 Eläinten tiheys karsinoissa	Suositeltava eläintiheys vaihtelee koon ja kasvatustavan mukaan. Teuraskypsillä sonneilla rakolattiakasvattamoissa tulee olla käytettävissään 3 m ² per sonni.
2.5 Lattia	Nautojen kasvatetaan Atria-ketjussa rakolattiakarsinoissa ja kuivitetuissa pihatoissa. Osassa rakolattiakarsinoita on kiinteä makuualue. Rakolattiat on tehty pitävistä betoni-palkeista. Atria edistää lisähinnalla makuualueen muka-vuutta. Lisähintaa maksetaan betonipalkkien päällystämi-sestä eläinten hyvinvointia parantavalla kumisella pinnoit-teella sekä asianmukaisesta kuivituksesta.
2.6 Ilmanvaihto ja lämpötila	Tiloilla on riittävä, tarvittaessa koneellinen ilmanvaihto. Eristettyjä kasvattamoita lämmitetään tarpeen mukaan.
2.7 Valaistus	Päivänvalon ja luonnollisen päivärhythmin varmistamiseksi tuotantotiloissa on riittävästi ikkunoita tai muita valoauk-koja. Tuotantotiloissa on riittävästi valaisimia eläinten tarkkailun ja valontarpeen tyydyttämiseksi myös talviai-kaan. Himmeitä yövaloja käytetään turvallisuussyistä.
2.8 Ruokinta	<p>Eläimet ruokitaan ruokintasuunnitelmien mukaan. Suunni-telmien dokumentit säilytetään tilalla vähintään vuosi käytön jälkeen. Kaikki ruokinnassa käytetyt ainesosat ovat tunnettuja ja täysin jäljitettävissä. Suurin osa rehuista kasvatetaan itse. Rehua ostetaan tarvittaessa toisilta ti-loilta tai rekisteröidyltä rehualan toimijoilta, jotka ovat sitoutuneet tautiriskien hallintaan (mm. salmonellava-paus). Rehuntoimitustiedot säilytetään tilalla.</p> <p>Karjan ruokinta koostuu: Nurmirehu, kotimainen vilja, rypsi tai muu valkuaisrehu tarvittaessa, kivennäiset, hi-venaineet ja vitamiinit sekä vasikoiden juomarehut ja rehukomponenteiksi hyväksytyt elintarviketeollisuuden sivutuotteet.</p>
2.9 GM (geenimuunnellun)-rehun käyttö	Naudoilla valkuaisäydennyksenä käytetään GM-vapaata kotimaista rypsipuristetta tai GM-vapaata eurooppalaista rapsirouhetta.
2.10 Soijaton nautaketju	Atriaketjun nautoille ei anneta soijaa.
2.11 Ruokintajärjestelmä	Nurmirehu on vapaasti saatavilla. Ruokintapöydällä on riittävästi tilaa, jotta eläimet pääsevät syömään luontai-sina ryhminä yhtä aikaa. Jyrsijöiden, lintujen ja muiden tuholaisten pääsyä tilalle, esiintyvyyttä ja haittoja rajoi-tetaan kaikin keinoin ja torjutaan aktiivisesti.
2.12 Vesi	Atria edellyttää tuotantotapaohjeissaan, että kaiken ikäis-ten nautojen saatavilla on jatkuvasti puhdasta laadultaan juomavettä vastaavaa vettä. (poikkeuksena laidunolosuh-teet, jossa juomavetenä voidaan käyttää luonnonvettä).
2.13 Lajityypillisen käyttäytymisen tukeminen	Nautojen pääasiallinen ravinto on laadukas naudan ruuan-sulatukselle soveltuva nurmirehu, jota on vapaasti saata-villa. Vasikat kasvatetaan hyvinvoinnin ja eläimen tulevan kehityksen kannalta tärkeän leikkimisen mahdollistavissa ryhmissä toisten vasikoiden kanssa. Olosuhteita kehite-tään jatkuvasti eläinten lajityypillistä käyttäytymistä tu-



TOIMINTO	Kuvaus
	kevaan suuntaan (esim. rakolattioiden kumittaminen).
2.14 Päivittäiset rutiinit	Eläimiä ja niiden olosuhteita tarkkaillaan vähintään kerran päivässä - vasikoita sekä poikimassa olevia tai lypsäviä lehmiä huomattavasti useammin.
2.15 Karjankasvatustaito	Atria ei edellytä pätevyystodistuksia karjankasvattajilta. Tuotantosopimustilojen edellytetään noudattavan Atria laatimia tuotantosuuntakohtaisia tuotanto-ohjeita. Tuottajien on mahdollista saada neuvonnallista tukea karjanpiitoon, ruokintaan ja rakentamiseen Atria Nauta-palvelun kautta.
2.16 Tuotantotapojen todentaminen	Yli 90 % Atrian nautaostojen volyyminä on tuotettu tiloilla, jotka kuuluvat kansalliseen eläinten terveys - ja hyvinvointirekisteri NASEVA:an. Eläinlääkärit suorittavat Nasevaan kuuluvilla tiloilla säännöllisesti terveydenhuoltokäyntejä, joiden havainnot rekisteröidään Nasevaan. Atria seuraa Nasevaan kuuluvien tilojen osuutta koko tuotannosta ja kaikista tuottajistaan. Ks. 4.1
3. FYYSISET TOIMENPITEET	
3.1 Kastraatio	Ei tarpeellista Atrian nautaketjussa.
3.2 Hännän typistäminen	Kielletty. Hännän typistäminen ei ole tarpeellista.
3.3 Korvien loveaminen	Ei tarpeellista Atrian nautaketjussa.
3.4 Nupoutus	Atria on saanut 98,4% tiloista nupouttamaan vasikkansa hintalisällä ja muilla kannusteilla. Vuoden 2024 alusta nupoutus on eläinten hyvinvointilain mukaan sallittua vain asianmukaisessa kivunlievityksessä. Pihvikarjan jalostuksessa suositetaan syntymänupoja.
3.5 Sarvien katkaisu	Jos naudan sarvet ovat välttämättömät katkaista, on toimenpide suoritettava eläinlääkärin antamassa asianmukaisessa kivunlievityksessä.
4. ELÄINTEN TERVEYS	
4.1 Eläinten hyvinvoinnin mittaaminen ja kehittäminen	<p>Atria seuraa tilojen tuotannon laatua ja eläinterveyttä eläinvälitys- ja teurastustietojen avulla. Tuotantotulosten perusteella on laadittu eläinten hyvinvoinnista ja tuotannon laadusta kertovat hälytysrajat. Niiden ylittyessä tuottajatilaa otetaan yhteyttä asian selvittämiseksi ja korjaamiseksi.</p> <p>Kaikki toimenpiteet taltioidaan Atrian asiakastietojärjestelmään. Teurastuksen jälkeen lihantarkastustiedot toimitetaan tuottajille.</p> <p>Vähintään kerran vuodessa tehtävä NASEVA-käynti (www.naseva.fi) on täyden sopimushinnan edellytys. Tämä täyttyy 93,2% teuraista (tilanne 2023). Eläinlääkärit käyvät säännöllisesti terveydenhuoltokäynneillä tiloilla edistämässä eläinten terveyttä ja hyvinvointia. Tilakäyntien dokumentit tallennetaan NASEVA:an, jossa se on tilan sopimuskumppanien nähtävissä.</p>
4.2 Lääkitys ja antibiootit	Antibiootteja käytetään vain eläinlääkärin toteamaan tarpeeseen. Antibiootteja ei käytetä rehussa eikä ennaltaehkäisevästi.



TOIMINTO	Kuvaus
	<p>Lääkityt eläimet merkitään yksilöllisesti ja lääkitystiedot kirjataan ylös, jotta varmistetaan tiukkojen varoaikojen noudattaminen ennen lääkityn eläimen teurastamolle lähettämistä. Atrian teurastamossa lihaeriä tutkitaan säännöllisesti lääkejäämien varalta.</p> <p>Zoonoosien ja lainsäädännöllä vastustettavien eläintautien esiintyminen Atrian ketjussa on hyvin harvinaista. Rokotteita annetaan vain muutamalta sairaudelta suojaamiseksi. Käytetyt lääkitykset dokumentoidaan Nasevaan (katso 4.1).</p>
4.3 Kasvuhormonit	Käyttäminen kiellettyä, samoin antibioottien käyttäminen kasvunestäjinä.
4.4 Eläintaudit ja zoonoosit	<p>Atria Nauta-ketju on vapaa monista tarttuvista eläintaupeista, mm. BVDV, IBR, nautatuberkuloosi, bruselloosi ja raivotauti.</p> <p>Salmonellan suhteen Atria -ketjussa on nollatoleranssi. Salmonellan esiintymistä valvotaan säännöllisesti kansallisessa salmonellanvalvontaohjelmassa.</p> <p>Tuottajat noudattavat tarkkoja hygieniaohjeita zoonoosien ja tarttuvien eläintautien esiintymisen ehkäisemiseksi. Tautien siirtymistä tilalta toiselle ehkäistään Nasevan tautikohtaisten erityistilannemerkintöjen avulla.</p>
4.5 Tilan hygieniakäytännöt	Tila noudattaa Eläinten terveys, ETT ry:n ohjeita tautiriskiä hallitsemiseksi.
4.6 Sairaudet, vammat ja sairaskarsinat	<p>Sairauksista tai vammoista kärsivät eläimet merkitään yksilöllisesti ja erotetaan tarvittaessa toipumaan erilliseen sairaskarsinaan. Tarvittaessa paikalle kutsutaan eläinlääkäri. Jos eläin on lopetettava tilalla, sen suorittaa pätevä henkilö. Kaikki tilalla kuolleet eläimet kirjataan ja tiedot ilmoitetaan eläinrekisteriin.</p> <p>Atria Nauta-palvelu seuraa tilojen kuolleisuutta NASEVAN kautta (katso 4.1).</p>
4.7 Raatojen hävitys	Tilalla lopetetut tai itsestään kuolleiden eläinten raadot varastoidaan asianmukaisesti. Raadot toimitetaan keräilyalueella raatokeräilyyn.
5. ELÄINKULJETUKSET	
5.1 Kuljetusten vaatimustenmukaisuus	<p>Atrian eläinkuljetuksista huolehtivat eläinkuljetuksiin erikoistuneet yhteistyökumppanit. Kaikilla eläinten kuljettajilla on Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2005 artiklan 6 mukainen eläinkuljetuslupa, joka haetaan toimivaltaiselta viranomaiselta. Lupa myönnetään, jos hakijalla tai hänen palveluksessaan olevalla on eläinten kuljetukseen ja siihen liittyvään eläinten käsittelyyn ja hoitoon tarvittava koulutus tai sitä vastaava käytännön kokemus. Myös kuljettajien tulee olla viranomaisten hyväksymä.</p> <p>Eläimet kuljetetaan suoraan tilalta teurastamolle (ei karjahuutokauppoja). Atria suunnittelee reitit ja aikataulut varmistaakseen lyhimmän ja nopeimman kuljetuksen eläimille.</p> <p>Kuljetusyrietykset ja -kulkuneuvot auditoidaan joka kolmas vuosi turvallisuuden ja kuljetuksen hyvän laadun varmis-</p>



TOIMINTO	Kuvaus
	tamiseksi. Auditointiraportit ovat tarvittaessa saatavilla kuljetusyhteistyökumppanilta.
5.2 Lastaus, sähköpiischojen käyttö	<p>Ennen eläinten lastaamista kuljettajat tarkistavat, että eläimet ovat kuljetuskunnossa ja tunnistettuja.</p> <p>Eläimet ohjataan autoon asianmukaisilla liikkeillä ohjaussauvaa apuna käyttäen. Sähköpiischoja käytetään vain pakon edessä, kun eläimiä ei saada millään muulla keinolla liikkumaan ja tällöinkin vain takaosan lihaksistoon ja vain muutamia sekunteja kerralla.</p>
5.3 Kuljetusaika	<p>Atrian nautaketjun keskimääräinen kuljetusaika vaihtelee ostopaikan mukaan (Suomen sisällä).</p> <p>Kuljetusaikojen dokumentaatio on tarvittaessa saatavilla.</p>
5.4 Kuljetusolosuhteet	<p>Kaikki Atrian kuljetusajoneuvot on varustettu ilmanvaihtolaitteilla ja juomanipoilla. Ajoneuvojen lattialla käytetään kuiviketta (sahanpuru/kutteri). Lattia on liukastumista ehkäisevää materiaalista. Ajoneuvot pestään jokaisen teuraskuljetuksen jälkeen ennen seuraavaa.</p> <p>Kulkuneuvot on varustettu lastausrampeilla, joissa turvalliset sivuaidat sekä takanostolaitteilla varmistamaan eläinten turvallista ja helppoa pääsyä ajoneuvoon.</p>
5.5 Kuljetuksen aikainen eläintiheys	Kaikille yksilöille on riittävästi lattiatalaa ja korkeutta kuljetuksen ajaksi. Kuljetusajoneuvo koostuu erillisistä osastoista, joiden avulla eläimet voidaan jakaa pienempiin ryhmiin.
6. TEURASTAMO	
6.1 Toiminta teurastamolla	<p>Atrian teurastamoissa eläimiä kohdellaan eläinsuojelulainsäädännön mukaisesti. Teurastamon toimintaohjeistoon on määritetty yksityiskohtaiset eläinten hyvinvointiin liittyvät ohjeistukset ja ohjausparametrit.</p> <p>Teurastamoissa työskentelevillä henkilöillä on kelpoisuustodistus teurastustyön suorittamiseen, mikäli he suorittavat piston tai sitä edeltäviä teurastuksen työvaiheita.</p>
6.2a Lepo-aika ennen teurastusta	Eläimet lepäävät ennen teurastusta vähintään yhden tunnin ajan. Karja pidetään yksilöllisissä karsinoissa ennen teurastusta muiden yksilöiden mahdollisen häiritsemisen estämiseksi. Jokaisessa karsinassa on vesikuppi ja eläinten saatavilla on navetassa jatkuvasti vettä. Jos eläimiä pidetään yli 12 tuntia teurastamon navetassa, ne ruokitaan.
6.2b Lehmien lypsy teurastamolla	Tuottajilta kysytään teurasilmoituksen yhteydessä, onko teuraaksi ilmoitettavat lehmät korkeassa maidossa, lypsettäviä vaiko ummessa. Lypsettävät yli 12 tuntia teurastusta odottavat, ennen kello yhdeksää illalla teurastamolle saapuvat eläimet ohjataan omalle putkelleen ja lypsetään.
6.2c Eläintiheys navetassa	Naudat ohjataan teurastamon navetassa yksilökarsinoihin.
6.3 Melu, ilmastointi ja lämpötila navetassa	Jatkuvaa ja yhtäkkistä meteliä vältetään. Ilmanvaihdon toimivuus ja lämpötila tarkistetaan päivittäin. Navettakirjanpito valvottavista olosuhteista on tarvittaessa saatavilla teurastamolta.



	TOIMINTO	Kuvaus
6.4	Eläinryhmien ohjaus	Naudat pyritään pitämään kuljetuksissa oman tilan ryhmässä. Teurastamon navetassa naudat ohjataan yksilökarsoihin.
6.5	Teurastus	<p>Eläintä ei tainnuteta, ellei verenlaskua voida suorittaa välittömästi tainnuttamisen jälkeen.</p> <p>Naudat tainnutetaan paineilmatoimisella lävistävällä pulttipistoolilla. Teurastamon henkilökunta varmistaa onnistuneen taintumisen, jonka jälkeen suoritetaan välittömästi verenlasku ja eläin ripustetaan teuraslinjalle.</p> <p>Teurastamossa ja teurastuspaikassa on varalla tainnutuslaite, jota voidaan käyttää varsinaisesti käytössä olevan tainnutusjärjestelmän vian tai häiriön aikana. Varatainnutuslaitteiden toiminta tarkastetaan säännöllisesti.</p>
6.6	<i>Eläinten hyvinvoinnista vastaavat henkilöt</i>	<p>Teurastamolla on nimetty eläinten hyvinvoinnista vastaava henkilö, jolla tulee olla kelpoisuustodistus. Atrialla eläintenhyvinvointivastaavina toimivat teurastamon esimiehet, jotka ovat suorittaneet ko. kelpoisuuskoulutuksen.</p> <p>Tehtävissään henkilöt noudattavat Euroopan komission ohjeistusta eläinten hyvinvoinnista vastaavan henkilön tehtävistä.</p>
6.7	Teurastusprosessin valvonta	<p>Jatkuva oma- ja viranomaisvalvonta.</p> <p>Atrian laitoksissa työskentelee päivittäin lukuisia viranomaisvalvonnan edustajia. Viranomaiset (tarkastuseläinlääkärit ja lihantarkastajat) valvovat koko teurastusprosessia kuljetuksesta ruhojen varastointiin.</p> <p>Tarkastuseläinlääkärit valvovat myös teurastamon oma- ja viranomaisvalvonnassa suoritettavia eläinten hyvinvointiin liittyviä kirjauksia ja toimenpiteitä.</p>